ธรรมในระบบ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเป็นสัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีเมตตาธรรม เมตตาธรรมค้ำจุนโลก ค้ำจุนโลกไว้ให้ร่มเย็นเป็นสุขไง ถ้าโลกร่มเย็นเป็นสุข เราเกิดมาบนโลกนี้เราก็จะมีความร่มเย็นเป็นสุขในชีวิตของมนุษย์

แต่มนุษย์ มนุษย์เกิดมาเป็นสมมุติ จริงตามสมมุติ สมมุติๆ น่ะ สมมุติของโลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาแล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เป็นมนุษย์

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไง อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ไม่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ พ้นจากวัฏฏะนี้ไป

แต่ขณะที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนบรรลุธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอุปาทิเสสนิพพาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องปรินิพพานไป แต่ปรินิพพานไปด้วยจิตใจที่เป็นธรรม ธรรมธาตุ ไม่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะอีกแล้ว

แต่เราเกิดเป็นมนุษย์ไง เกิดมาบนโลกนี้ไง สิ่งที่โลกนี้จริงตามสมมุติๆ ไง แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติธรรมเป็นสัจจะเป็นความจริงแล้วเป็นวิมุตติสุขๆ วิมุตติสุขในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่โลกนี้ไม่เคยพบไม่เคยเห็น มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เดียวที่วิมุตติสุข วิมุตติสุขในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

©2026 sa-ngob.com

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ ไง สงฆ์ ๖๐ องค์พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ นั่นล่ะวิมุตติสุขๆ เธออย่าไปซ้อนทางกัน โลกนี้เร่าร้อนนัก โลกนี้เร่าร้อนนักไง

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีอยู่แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมา พระพุทธศาสนาไม่มี ออกบวชๆ ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ขึ้นมา ๖ ปี ขวนขวายมากน้อยขนาดไหนก็ไม่เป็นสัจจะไม่เป็นความจริงสิ่งใดขึ้นมา

เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาโดยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขวนขวายเอง ประพฤติปฏิบัติเอง ตรัสรู้เองโดยชอบ ความชอบธรรม

พระอรหันต์ ๖๐ องค์ก็แสวงหาของเขา พยายามหาความสุขในโลกนี้ของเขา แล้วไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตเหมือนกัน แต่เวลามาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“โลกนี้เดือดร้อนหนอ โลกนี้เร่าร้อนหนอ”

สิ่งที่เร่าร้อนหนอ

“ยสะ ที่นู่นเดือนร้อนๆ ที่นี่ไม่ ไม่”

ไม่เพราะในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เร่าร้อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวิมุตติสุขไง ผู้ที่มาฟังธรรมประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจของแต่ละบุคคล แต่ละองค์ บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์

ถ้าบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์นั่นน่ะ สมบูรณ์แบบในพระรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ฟังธรรมๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกไง ผู้ที่ลงในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไงเป็นพระที่ดีงาม บวชเป็นพระ เป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เชื่อฟังธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระที่อยู่ในศีลในธรรม ลงธรรมและลงวินัย

แต่เวลาบวชเรียนๆ แล้ว เวลากิเลสมันเร่าร้อนๆ มันลงไหม

©2026 sa-ngob.com

เหยียบหัวพระพุทธเจ้าแล้วแสดงธรรม ธรรมและวินัยเป็นศาสดาๆ แล้วที่เอ็งทำมันอยู่ในธรรมและวินัยหรือไม่ มันทะลุมันทะลวงธรรมวินัยออกไปมากมายมหาศาล แล้วแสดงธรรมๆ เอาธรรมที่ไหนมาแสดง ก็เอากิเลสมาแสดง

ถ้าเป็นธรรมๆ ไง เป็นธรรมขึ้นมา เราศึกษา บวชเรียนแล้วเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ศึกษาแล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติให้เป็นความจริงของเราขึ้นมา

เวลาบวชแล้วถ้าไม่มีการศึกษา ก็จะว่าไม่เข้าใจธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้วมันจะลุ่มๆ ดอนๆ ไง ก็ไปศึกษา ศึกษาก็เป็นมหัศจรรย์นะ เวลาศึกษาแล้ว ใครถ้ามีความรู้ นักธรรมโท นักธรรมตรี นักธรรมเอก เวลาศึกษาเปรียญธรรม ๙ ประโยคศึกษาแล้ว ธรรมบาลีแปลเรียงความได้ทั้งนั้นน่ะ จะพลิกแพลงอย่างไรขึ้นมาให้เพื่อเผยแผ่ธรรมๆ แต่กิเลสในใจ กิเลสที่มันเร่าร้อน ที่มันเร่าร้อน ที่มันเหยียบย่ำ เห็นไหม

โปฐิละใบลานเปล่าๆ ไง จำธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคล่องปาก สั่งสอนใครก็ได้ไง เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

“โปฐิละใบลานมาแล้วหรือ โปฐิละใบลานจะกลับแล้วหรือ”

นี่ไง สิ่งที่ว่าเวลาทรงจำธรรมวินัยๆ แต่มันไม่เป็นสัจจะไม่เป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของตนไง เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมา เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ร่างกายนี้เปรียบเหมือนจอมปลวก มีรูอยู่ ๖ รู ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ปิดเสีย ๕ รู แล้วตั้งใจ คอยเปิดหัวใจ แล้วคอยจับเหี้ยตัวนั้นน่ะ เหี้ยในหัวใจของตนนั่นน่ะ กิเลสตัณหาความทะยานอยากนั่นน่ะ ถ้าจับเหี้ยตัวนั้นได้ นั่นแหละวิปัสสนา วิปัสสนามันจะเกิดตรงนั้น ถ้าเวลาเกิดตรงนั้น เห็นไหม

โปฐิละใบลานเปล่าๆ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามามากมายมหาศาล อบรมบ่มเพาะขึ้นมา ลูกศิษย์ลูกหามากมาย ไปไหนลูกศิษย์ ๕๐๐

“โปฐิละใบลานมาแล้วหรือ”

“โปฐิละใบลานกลับแล้วหรือ”

เวลาวางทฤษฎี ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเคารพบูชาขึ้นมาเป็นพระที่อยู่ในศีลในธรรม ถ้าอยู่ในศีลในธรรม ลงธรรมและลงวินัย แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของตน

©2026 sa-ngob.com

ให้มันเป็นความจริงขึ้นมา อย่าซื้อก่อนขาย ต้องฝึกหัดปฏิบัติให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา แล้วมันถึงจะเป็นความจริงความจังขึ้นมาในหัวใจของตนไง

ถ้าในหัวใจของตนมันยังไม่มี มันทุกข์มันยาก มันเดือดมันร้อนของมันน่ะ ถ้ามันทุกข์ยาก มันเดือดร้อนของมัน ถ้ามันทุกข์ยากของมันเพราะอะไรล่ะ เพราะกิเลสในใจของเราไง

แต่ถ้าเรามีอำนาจวาสนานะ เราก็รู้จักว่าทุกข์ว่าร้อนขึ้นมา เรามีศีลมีธรรมของเรา เราฝึกหัดปฏิบัติของเรา มีศีล มีรั้วรอบขอบชิด ถ้ามีศีล อย่าให้มันทะลุทะลวงออกไป ถ้ามันทะลุทะลวงออกไป มันก็อยู่ที่วาสนาของคนแล้ว

คนที่ไม่มีวาสนามันอ่อนแอ มันไม่เท่าทันความคิดของตนไง แล้วความคิดของตนมันล่อมันลวงนะ ไอ้นู่นก็จะดี ไอ้นี่ก็จะดี มันชักนำไปเรื่อยๆ แหละ เวลามันรู้สึกตัวอีกทีแล้ว มันก็เป็นอาบัติแล้ว

เป็นอาบัติแล้ว ถ้ายังมียางอายอยู่ มันจะปลงอาบัติ มันจะแก้ไขของมัน ถ้าไม่มียางอายนะ มันทะลุทะลวงไปหมดเลย แล้วมันทะลุทะลวงไปแล้ว สิ่งนั้นมันก็เป็นตาลยอดด้วน มันทำสิ่งใดขึ้นมาจะให้เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในหัวใจ มันไม่มีแล้วล่ะ

แต่ถ้าเราไม่ทำกรรมหนักจนถึงว่าตาลยอดด้วน เรามีสติมีปัญญาของเรา แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเรานะ อย่าซื้อก่อนขาย ให้มีสินค้าขึ้นมา ให้มีธรรมและวินัยขึ้นมาในหัวใจของตนแล้ว เราจะขายสินค้านั้น

ถ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนมีธรรมในหัวใจแล้ว เราไม่ขาย ทุกคนก็อยากได้ ทุกคนก็ต้องการเพราะมันเป็นธรรม

แต่ถ้ามันเป็นกิเลสๆ ไม่มีใครเขาอยากได้หรอก มันเป็นกิเลส มันเป็นความจำ ความจำแล้วก็บวกด้วยความรู้สึกนึกคิดของตน ถ้าบวกด้วยความรู้สึกนึกคิดของตนไปแล้ว สิ่งนั้นมันจะเป็นประโยชน์กับใครขึ้นมา

มันไม่เป็นประโยชน์แม้แต่คนที่ซื้อก่อนขาย แล้วมันยังไม่เป็นประโยชน์กับคนที่จะรับสิ่งที่ว่าขายไปแล้วมันจะเป็นจริงเป็นจังเข้ามาหรือไม่ ถ้ามันไม่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เห็นไหม กาลามสูตร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาบอกว่า เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศรัทธาความเชื่อนี้เป็นหัวรถจักร หัวรถจักรที่จะเข้ามาศึกษาค้นคว้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

©2026 sa-ngob.com

นี่มีศรัทธาความเชื่อไง ศึกษาค้นคว้าแล้วเราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาปฏิบัติขึ้นมา ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกแล้ว กาลามสูตร ห้ามเชื่อๆ มันจะเป็นอย่างนั้นจริงหรือไม่

ถ้าเป็นอย่างนั้นจริงขึ้นมา มันจะมีศีล ศีลคือความปกติของใจ ใจมันจะสุข มันจะสงบจะระงับ ถ้ามันระงับตามความจริงของเรา

แต่โดยธรรมชาติของกิเลส ธรรมชาติของกิเลสมันดิ้นมันรนอยู่แล้ว กิเลสมันกลัวธรรมๆ นะ คนเราถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา อยู่กับทางโลก อยู่กับทางโลกที่อยู่ในอำนาจของกิเลสนะ สุข มีความสุข มีความสบายของตน ทั้งๆ ที่มันก็มีทุกข์มียากนั่นแหละ แต่ทุกข์ยาก ทุกข์ยากในธาตุในขันธ์ ทุกข์ยากในชีวิตของตนไง

แต่ถ้าเราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพราะอะไร ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ถ้าไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันจะมีที่ไหนล่ะ มันมีเฉพาะในพระพุทธศาสนา เพราะพระพุทธศาสนามีอริยสัจ มีสัจจะมีความจริง

ศาสนาใดนะ อ้อนวอนขอเอาทั้งนั้น อ้อนวอนขอให้แต่เจ้าลัทธิเป็นผู้บงการ เจ้าลัทธิเป็นผู้ชี้นำ เจ้าลัทธิเป็นผู้ตัดสิน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นอย่างนั้น เพราะอะไร เพราะปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกไง ใครจะตัดสิน สิ่งที่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมามันก็จะตัดสินด้วยมรรคด้วยผล ด้วยอำนาจวาสนาที่เราจะประพฤติปฏิบัติอยู่นี้ ถ้าด้วยอำนาจวาสนาที่เราจะประพฤติปฏิบัติอยู่นี้ ถ้ามันเป็นปัจจัตตัง เป็นสันทิฏฐิโก กาลามสูตร มันไม่เชื่อใครแล้วล่ะ

เวลาพระสารีบุตรไม่เชื่อพระพุทธเจ้าๆ จนพระไปฟ้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกพระสารีบุตรมาแล้วเทศนาว่าการเลย

สารีบุตร เธอพูดเช่นนั้นใช่ไหม

ใช่

ทำไมล่ะ

อ้าว! เพราะอะไร เพราะความเชื่อมันแก้กิเลสไม่ได้ไง ศรัทธาความเชื่อๆ เริ่มต้นถ้าไม่มีศรัทธาความเชื่อ มันก็ไม่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติใช่ไหม

©2026 sa-ngob.com

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเป็นคหบดี ไปเที่ยวดูการละเล่นฟ้อนรำ เพราะเขาเป็นลูกเศรษฐี มีความสุข มีความรื่นเริงอยู่ในโลกเขา เวลาอยู่นานเข้านะ ด้วยบุญบารมีของตนไง ไปเที่ยวไปดูการละเล่นฟ้อนรำมันก็จืดชืด มันก็ไม่มีความสุข ความต้องการตามความปรารถนานั้นเลยปรึกษากันไง อย่างนั้นเราต้องหา ออกหาสัจจะความจริงในชีวิตจริงเราแล้วแหละ

ก็ด้วยวาสนาของคน ไปศึกษากับสัญชัย นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่อยู่อย่างนั้นน่ะ มันไม่ใช่ๆ

นี่ไง ที่ว่าไม่เชื่อพระพุทธเจ้าๆ เวลาสัญชัย เชื่อเขาทั้งนั้นน่ะ เชื่อเขา ศึกษากับเขาจนเขาหมดความรู้แล้วไง หมดแล้ว ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ไอ้ไม่ใช่ นั่นไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ก็เท่านั้นน่ะ

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะถึงปรึกษาหารือกันเลยล่ะ เราจะจนตรอกแล้วแหละ มันไม่มีหนทางที่จะไปแล้วล่ะ ฉะนั้น สัญญากันนะ ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์ เราจะไม่ทิ้งกันนะ

แล้วก็แสวงหาไปเรื่อย แสวงหาไปเรื่อยไง พระสารีบุตรไปเจอพระอัสสชิบิณฑบาตด้วยกิริยาก้าวย่างของพระอรหันต์

คนมีสติมีปัญญาเขารับรู้ของเขาได้ ตามพระอัสสชิไปไง ฉันเสร็จแล้วไง ถามว่า ท่านบวชกับใคร ท่านบวชกับใคร คำสั่งสอนนั้นเป็นอย่างไร

“เราบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นพระบวชใหม่”

ทั้งๆ ที่เป็นพระอรหันต์นะ พระอัสสชิเป็นปัญจวัคคีย์ใน ๕ องค์นั้นล่ะ เวลา “เธอจงไปไม่ซ้อนทางกัน โลกนี้เร่าร้อนนัก โลกนี้เร่าร้อนนัก”

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะก็แสวงหาอยู่ ยังหาของเขาไม่ได้ ก็ยังทุกข์ยังยากอยู่ ยังเร่าร้อนในหัวใจดวงนั้นนัก เวลาแสวงหามาเจอพระอัสสชิ สัจธรรมความนุ่มนวลในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่าอย่างไร

เย ธมฺมา ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ไปดับที่เหตุนั้น

ถ้าไปดับที่เหตุนั้นนะ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับไปเป็นธรรมดา

©2026 sa-ngob.com

สิ่งที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นคือพระสารีบุตรมีอำนาจวาสนาจับได้ เกิดขึ้น ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ เวลาแทงด้วยสติด้วยปัญญา ทุกข์ดับด้วยมรรค ๘

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุๆ เหตุอย่างไร เหตุคืออะไร ด้วยเหตุที่มันจะดับ มันจะดับด้วยวิธีการอย่างใด

ความเพียรชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรมๆ มันเกิดขึ้นไง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นมันเกิดขึ้นมันต้องมีสัจจะมีความจริงในหัวใจดวงนั้น ถ้ามีในหัวใจดวงนั้น พระสารีบุตรเป็นพระโสดาบันเลย ไปบอกพระโมคคัลลานะก็เป็นพระโสดาบันด้วยกัน

จนลูกศิษย์ลูกหาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ บวชเข้ามา สอนพระโมคคัลลานะที่เป็นพระโสดาบัน ง่วงเหงาหาวนอนนั่นน่ะ ไปสอนพระโมคคัลลานะจนพระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ไปก่อน

เวลาพระสารีบุตรฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการสั่งสอนหลานพระสารีบุตรไง

“ถ้าเธอไม่ชอบอารมณ์สิ่งใดๆ ต่างๆ เธอก็ต้องไม่ชอบอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย”

ถ้าเธอไม่ชอบ กีดขวางทุกอย่างในโลกนี้ ในโลกนี้ไม่มีอะไรถูกใจหมดเลย พาลพาโลจะติฉินนินทาเขาทั้งนั้น

“ถ้าเธอไม่ชอบใจสิ่งใดต่างๆ เธอก็ต้องไม่ชอบใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย เพราะอารมณ์ความรู้สึกของเธอเป็นวัตถุอันหนึ่ง”

นี่เทศนาว่าการบุคคลภายนอก เทศนาว่าการผู้ที่จะโต้แย้งสัจธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง พระสารีบุตรถวายการพัดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ไง ฟังธรรมอย่างนี้ด้วยเข้าไปนะ เพราะจิตใจมันแสวงหา จิตใจมันยังพลิกแพลงหาเหตุหาผลอยู่ไง ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุๆ ไง ตรัสรู้ธรรมเป็นพระอรหันต์เลย

แล้ว “สารีบุตร เธอไม่เชื่อเราหรือ”

ไม่เชื่อ เพราะความเชื่อๆ ถ้าความเชื่อ มันลุ่มมันหลงอยู่ มันก็จะลุ่มหลงอยู่อย่างนั้นน่ะ พิจารณาอยู่อย่างนั้นน่ะ ใช่หรือไม่ใช่ ตัดสินใจอะไรกันไม่ได้ คากันอยู่อย่างนั้นน่ะ

©2026 sa-ngob.com

เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมา สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งที่ว่าไม่พอใจสิ่งต่างๆ ไม่พอใจ มันธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มันรู้มันเห็นของมันไง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ไง นี่สัจจะความจริงที่มันจะเกิดของมันไง

ในทางสติปัฏฐาน ๔ ไง ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมไง ในจิตของตน ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่แสดงกับหลานพระสารีบุตรไง เวลาปัญญาของตัวเองที่มันหมุนออกไปด้วยธรรมจักรไง ด้วยมรรค ๘ ไง เวลาพิจารณาไปแล้วมันขาด นิโรธ ดับหมดเลย เป็นพระอรหันต์

แล้วสิ่งที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นที่ไหน

เกิดขึ้นที่พระสารีบุตรวิปัสสนาขึ้นมาจากใจ จากจิตตภาวนาในหัวใจของพระสารีบุตรนั้น มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ไม่เชื่อๆ ไม่เชื่อเลย

แต่เวลาที่ยังเป็นคหบดีอยู่ ทุกข์เกือบตาย ทุกข์เกือบตายแล้วก็หาทางออกตัวเองไม่ได้ด้วย เวลาไปศึกษาค้นคว้าด้วยสติด้วยปัญญาของตนก็ไปศึกษากับสัญชัย ให้สัญชัยหลอกอยู่พักหนึ่ง สุดท้ายแล้วแสวงหาด้วยตัวเอง เพราะมันมีสติปัญญาว่าเขาสอนเราไม่ได้แล้ว เพราะสอนจนความรู้เขาหมดแล้ว เราก็ศึกษาจนหมดความรู้เขาแล้ว มันก็ยังแก้ไขสิ่งใดๆ ไม่ได้ เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ไปเห็นพระอัสสชิเข้า ด้วยบุญด้วยวาสนา ตามไปเลย

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ

เวลาสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น จับประเด็นได้ เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง แล้วสติปัญญาใคร่ครวญไปในหัวใจของพระสารีบุตรนั้น บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน

บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบันเพราะเหตุใด

บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบันเพราะว่าเขามีอำนาจวาสนาของท่านมา เวลามีอำนาจวาสนานะ ไปฟังสัญชัย สัญชัยสอนไปไหนมา สามวาสองศอก นั่นไม่ใช่ๆ มาศึกษาจนหมดไส้หมดพุงแล้วแต่ก็ไม่ตามไป เวลามาฟังพระอัสสชิทีเดียว มันเกิดขึ้นในสัจจะในความจริง เกิดจักขุญาณ เกิดสัจจะ เกิดความจริง บรรลุธรรม บรรลุธรรมตามความเป็นจริงอย่างนั้น

นี่พูดถึงว่า เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา จะเป็นจริงขึ้นมาในผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเป็นปัจจัตตังเป็นสันทิฏฐิโก เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมามันเป็นอย่างนี้

©2026 sa-ngob.com

เวลาที่ว่าไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าๆ เวลาผู้เทศนาว่าการไง เวลาเทศน์ธรรมกถึกๆ ไง วินัยธร ธรรมกถึก กรรมฐาน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะมีสัจจะมีความจริงในหัวใจดวงนั้น ถ้ามีสัจจะมีความจริงในหัวใจดวงนั้นแล้ว ถ้ามันเป็นความจริงก็เป็นความจริงของเราไง นี่เป็นความจริงของพระอรหันต์

พระอรหันต์มีคุณธรรมในหัวใจ มีวิหารธรรม มีสัจธรรม มีวิมุตติสุข วิมุตติเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ วิมุตติสุขเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนกัน พระอรหันต์เหมือนกัน สิ้นกิเลสเหมือนกัน ฉะนั้น เวลาถ้ามีคุณธรรมในหัวใจดวงนั้น มันก็มีความสุข ความสงบโดยปกติ โดยสัจจะโดยความจริง

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านมีข้อเท็จจริงอย่างนั้น มันมีการกระทำตามความเป็นจริง เห็นไหม นี่พระปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติ ปฏิบัติตามความจริงไง

เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาแล้วมันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาที่ไหน

เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เห็นไหม เราบวชแล้วเราจะศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ศึกษาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ให้มันเป็นจริงจริงๆ เวลาสอบ เวลาผ่านกรรมการสอบ เป็นผู้ที่มีความรู้ๆ ไง ก็ได้กระดาษมาใบหนึ่ง กระดาษนั้นก็เป็นการยืนยันว่ามีองค์ความรู้ มีความรู้จริง ความรู้จริงที่เกิดจากการศึกษา การจดจำมา ทรงจำธรรมวินัยๆ เป็นปริยัติ

แต่เวลาครูบาอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาๆ เวลาโปฐิละใบลานเปล่าๆ เขาก็ศึกษามา ศึกษามาเป็นฝ่ายวินัยธร วินัยธรก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาใบลานเปล่าๆ เขาวาง วางสถานะของครูบาอาจารย์ แล้วจะไปศึกษากับธรรมกถึกฝ่ายวิปัสสนา

พอวิปัสสนาขึ้นมา เวลามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เห็นไหม ร่างกายนี้มันเหมือนจอมปลวก จอมปลวก ปิดตา หู จมูก ลิ้น กาย เปิดหัวใจไว้ หัวใจมันสงบหรือไม่

ถ้าหัวใจมันสงบขึ้นมาไง ดูให้ดีๆ ดูให้ดี เหี้ยตัวนั้นน่ะ เหี้ยคือพญามารในใจนั้นน่ะ ถ้ามันจับเหี้ยตัวนั้นได้ วิปัสสนามันจะเกิด มันจะเกิดอะไร

ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบไง งานมันจะชอบธรรมไง มันจะชอบธรรมขึ้นมาในการประพฤติปฏิบัตินั้น ถ้ามันชอบธรรมในการประพฤติปฏิบัตินั้น ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกไง ถ้ามันเป็นจริงมันถึงว่าไม่เชื่อใครเลยๆ มันเชื่อผลการปฏิบัติ

©2026 sa-ngob.com

แต่เริ่มต้นประพฤติปฏิบัติมันล้มลุกคลุกคลาน มันทำเองก็ไม่ได้ เวลาแสวงหาครูบาอาจารย์ก็ครูบาอาจารย์ที่ไหน

ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดีงามไง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติมาเกือบเป็นเกือบตาย เกือบเป็นเกือบตาย เพราะท่านมีอำนาจวาสนาของท่าน ท่านปฏิบัติตามความเป็นจริงของท่าน เวลาท่านปฏิบัติตามความเป็นจริงของท่าน แล้วเวลาท่านให้อุบายไง สัทธิวิหาริกของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกเลย หลวงปู่มั่นเป็นโรงงานผลิตพระอรหันต์ๆ

โรงงานที่ยิ่งใหญ่ ผู้ที่บริหารโรงงานนั้นมันต้องล้มลุกคลุกคลานมาจนประกอบโรงงานนั้นด้วยสำเร็จขึ้นมา ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยสติด้วยปัญญา ถึงวางข้อปฏิบัติไว้ให้พระปฏิบัติมีข้อวัตรปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่องอยู่ของใจ

เน้นเลย “เครื่องอยู่ของใจ”

เพราะอะไร เพราะเอ็งหาหัวใจไม่เจอ เอ็งภาวนาไม่เป็น มันถึงว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะภาวนาไม่เป็นมันถูลู่ถูกังไง

“สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ ไอ้พวกพุทโธๆ เป็นแค่สมถะ ไม่เป็นวิปัสสนา”

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรานะ ธรรมในระบบ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ ระบบสมบูรณ์แบบ แสดงธรรมๆ ไง พระอรหันต์ ๖๐ องค์พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ นี่อยู่ในระบบ บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔

คู่ที่ ๑ พระสารีบุตรไปฟังเทศน์พระอัสสชิ คู่ที่ ๑ บอกพระโมคคัลลานะ ได้คู่ที่ ๑ ด้วยกัน ลูกศิษย์ลูกหาของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะฟังธรรมจากพระอัสสชิได้บรรลุธรรมคู่ที่ ๑ เหมือนกันหมดเลย

ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ ลูกศิษย์ลูกหาเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔

ธรรมในระบบไง ระบบของธรรม ระบบของอริยสัจ ระบบของพระกรรมฐาน ธรรมกถึก ฝ่ายปฏิบัติ

©2026 sa-ngob.com

ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายการศึกษาก็ศึกษามา ศึกษามา

“โปฐิละใบลานเปล่ามาแล้วหรือ”

“โปฐิละใบลานเปล่าไปแล้วหรือ”

ใบลานเปล่าๆ นี่ไง มันไม่ได้เห็นกิเลส ไม่ได้ไปสะกิดกิเลส ไม่ได้แก้ไขจิตตภาวนาในหัวใจของตนเลย เพียงแต่ทรงจำจำไว้เป็นสัญญาๆ จำแล้วเก่ง จำแล้วแก่กล้า จำแล้วอาจหาญ อาจหาญเอาไปคุยโม้

โปฐิละใบลานเปล่าไง ลูกศิษย์ลูกหาเยอะนะ ไปไหนมาเคลื่อนไหวเป็นขบวนเลยล่ะ

“ใบลานเปล่ามาแล้วหรือ”

เวลาเอาจริงเอาจัง หนีออกจากหมู่คณะไป ไปองค์เดียว

พระกรรมฐาน เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านมาก่อน เวลาปฏิบัติของท่านมาก่อน เห็นไหม อย่าซื้อก่อนขาย ถ้ามันซื้อก่อนขายนะ มันจะเน่าเฟะไปหมดล่ะ

นี่เหมือนกัน ทรงจำธรรมวินัยๆ ทรงจำไว้ก็ทรงจำไว้เป็นภาคปริยัติ ทรงจำไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เวลาปฏิบัติ ปฏิบัติธรรมความเป็นจริงไง ถ้าปฏิบัติธรรมความเป็นจริงขึ้นมา เราศึกษาค้นคว้าแล้วฝึกหัด

ถ้าฝึกหัดขึ้นมานะ จะล้มลุกคลุกคลานมันก็เป็นอำนาจวาสนาของคน เริ่มต้นจากการประพฤติปฏิบัติ เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี่สมมุติ สมมุติว่าเป็นคน เวลาสมมุติแล้ว เวลามีอำนาจวาสนามาบวชเป็นพระก็เป็นสมมุติสงฆ์ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงขึ้นมา ธรรมในระบบ ศีล สมาธิ ปัญญา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ในระบบ

ในระบบยังล้มลุกคลุกคลาน ล้มลุกคลุกคลานแล้วทำสิ่งใดแล้วมันไม่เป็นชิ้นเป็นอันไง

เวลาระบบเศรษฐกิจ ผู้ที่กู้หนี้ยืมสิน ทำบริษัท ทำการค้า แล้วเศรษฐกิจมีปัญหา จ่ายหนี้เขาไม่ได้ ไม่มี ไม่หนี ไม่จ่าย เขาไม่หนี ไม่มี ไม่หนี ไม่จ่าย ยึดไปสิ จะยึดทรัพย์ก็ยึดไป ล้มละลายเดี๋ยวก็ฟื้นฟูมาใหม่

นี่ไง นี่พูดถึงว่าธรรมในระบบนะ ไม่กู้ ไม่มี ไม่หนี ไม่จ่าย มันไม่มีที่มาที่ไป มันไม่ประสบความสำเร็จในการประพฤติปฏิบัติ นี้ธรรมในระบบนะ

©2026 sa-ngob.com

แล้วเวลาถ้าเป็นในระบบในสัจจะความจริง เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติมา ล้มลุกคลุกคลานมา เพราะหนี้มันไม่มีระบบหรอก หนี้ เวลาหนี้มันไร้ระบบ กิเลสมันร้อยแปดพันเก้า กิเลสที่ล้มลุกคลุกคลานมาไง

ในสมัยพุทธกาลนะ ผู้ที่ทำลายพระพุทธศาสนา สะเทือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เทวทัต เทวทัตจะปกครองสงฆ์ เทวทัตจะแย่งชิงต่างๆ กิเลสมันไว้หน้าใคร สัตตรสวัคคีย์ ฉัพพัคคีย์ในสมัยพุทธกาล เวลาบัญญัติธรรมวินัยๆ สัตตรสวัคคีย์ ฉัพพัคคีย์เป็นผู้พลิกแปลงจนมีอนุบัญญัติร้อยแปดพันเก้า

สิ่งที่เวลาประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล ปฏิบัติแล้วมันไม่เป็นความจริง กิเลสมันไว้หน้าใคร กิเลสมันมีในระบบ นอกระบบที่ไหน กิเลสมันทำลายทุกอย่าง เจ้าวัฏจักร พญามาร

นี่ไง ฉะนั้น เวลาประพฤติปฏิบัตินะ ถ้าเป็นในระบบก็ยังล้มลุกคลุกคลาน ในระบบที่เราฝึกหัดปฏิบัติตามความเป็นจริง แล้วมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านวางข้อวัตรปฏิบัติของท่านไว้

แล้วเรามีครูบาอาจารย์ เห็นไหม เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดขึ้นมา ทรัพยากรมนุษย์เวลาฝึกหัดขึ้นมา โรงงานผลิตพระอรหันต์ๆ พระอรหันต์แต่ละองค์ท่านฝึกหัดปฏิบัติมาทั้งชีวิตกว่าจะชำระล้างกิเลสได้เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา บุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ และวันเวลาแตกต่างกัน การประพฤติปฏิบัติอำนาจวาสนาแตกต่างกัน แล้วทำขึ้นมาแล้วมันเป็นชิ้นเป็นอันขึ้นมา พอเป็นชิ้นเป็นอันขึ้นมา สิ่งที่เขาจรรโลงและเคารพกันด้วยธรรมๆ

คำว่า “ด้วยธรรม” นะ เพราะธรรม ผู้ที่ปฏิบัติธรรม เวลาทำความสงบของใจเข้ามา ใจสงบระงับแล้วจะขุดคุ้ยหากิเลสมันก็แสนยาก ทำสิ่งใดนะ กิเลสนี้ แก่นของกิเลสมันร้ายนัก แล้วแก่นของกิเลส เราฝึกหัด เราจะปฏิบัติตามความเป็นจริงของเราให้ได้

อย่าซื้อก่อนขาย อย่าเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นสัจจะเป็นความจริง

ถ้ามันสงบแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม โดยธรรมชาติของมัน เวลาถ้ามันสงบแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม พอเสื่อมแล้วเราจะฟื้นฟูกลับมาๆ

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ท่านถึงบอกว่า ให้เรารักษาไว้ ให้เราชำนาญในวสี ชำนาญในการทำความสงบของใจ ชำนาญในฝึกหัดปฏิบัติ มีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน

ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาถึงที่จะประพฤติปฏิบัติไปให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ เราก็ปฏิบัติไว้เพื่อเป็นบุญเป็นกุศลไง

©2026 sa-ngob.com

ทำบุญร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง

ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนหนึ่ง

ทำสมาธิได้ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับว่าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาหนหนึ่ง

หนหนึ่งๆ มันมีบุญกุศลมากน้อยขนาดไหน ทาน ศีล ภาวนา

ทำทานมากน้อยขนาดไหนมันก็เป็นทาน เป็นสิ่งที่ว่าเกิดจากอามิสสินจ้างที่เรากระทำขึ้นมา มันก็เป็นบุญเป็นกุศล คนมีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหนมันก็ได้แค่นั้น

ถ้ามีศีลมีธรรม พวกผู้ทรงศีล ผู้ที่เจ้าลัทธิต่างๆ เขาเป็นเจ้าสำนักต่างๆ ผู้มีศีล ถ้ามีศีล ในระบบ นอกระบบล่ะ ไม่มี ไม่หนี ไม่จ่าย มันอยู่ของมันอย่างนั้นน่ะ

แล้วถ้าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา บุญกุศลมันเกิดเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมามากมายมหาศาล มากมายมหาศาลเพราะอะไร

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักฯ ไง

“อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ”

นี่ไง มันแตกต่างกันไง ปัญจวัคคีย์มีพระอัญญาโกณฑัญญะองค์เดียวเท่านั้นที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นคือเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง แล้วฟังธรรม ใช้สติปัญญาดำเนินการที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม

สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวง สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับไปเป็นธรรมดา

แต่การดับอย่างนั้นมันไม่ใช่ดับโดยธรรมดา มันดับด้วยมรรค ๘ มันดับด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม พระอัญญาโกณฑัญญะใช้สติใช้ปัญญาใคร่ครวญในใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ เห็นสัจจะเห็นความจริง มีกิจจญาณ สัจจญาณ วงรอบ ๑๒ ถึงจะเป็นผู้มีธรรม นี่มันมีข้อเท็จจริงของมัน มีสัจจะมีความจริงของมัน มันถึงว่าบุคคล ๔ คู่ ธรรมในระบบไง

ธรรมในระบบยังล้มลุกคลุกคลาน มีการกระทำมากมายมหาศาล แล้วมีอำนาจวาสนา ไม่มีอำนาจวาสนา ถ้าไม่มีวาสนา เราก็ฝึกหัดปฏิบัติไป

©2026 sa-ngob.com

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นครูบาอาจารย์เรา ท่านรู้ของท่าน ถ้าไม่มีวาสนา มันทำได้อย่างนั้น ทำได้แค่นั้น มันไม่เฉลียวใจ มันไม่พลิกไม่แพลง มันไม่รอบคอบ ถ้ามันชำนาญในวสี มันจะล้มลุกคลุกคลานขนาดไหนให้มันล้มลุกคลุกคลานไป

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินะ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เขารักษาเหตุของเขา มีสติของเขา มีคำบริกรรมของเขา ปัญญาอบรมสมาธิมันใช้ได้ มันทำได้ตลอด เพราะมันชำนาญในวสี จะมากจะน้อยขนาดไหนมันก็เป็นการประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นการฝึกหัดปฏิบัติของเราตามความเป็นจริงตามข้อเท็จจริงของเรา นี่เวลาจิตมันเป็นสัจจะเป็นความจริงไง

แต่ถ้ามันดื้อมันด้าน กิเลสมันครอบงำ มันดื้อมันด้านนะ ไม่มี ไม่หนี ไม่จ่าย แล้วดื้อด้านอยู่อย่างนั้นน่ะ นี่ในระบบไง

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นสัจจะเป็นความจริง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ ขณะดับด้วยมรรค ๘ ถ้ามันเป็นระบบไง

แต่ถ้าในระบบมันทำไม่ได้ ไม่มี ไม่หนี ไม่จ่าย แล้วมันจะไปเอานอกระบบ ธรรมนอกระบบ พอธรรมนอกระบบ กู้นอกระบบ ที่ไหนก็ได้ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ที่ไหนเขากู้ง่ายๆ กู้ที่ไหนก็ได้

ธรรมะของเอ็งทำอย่างไรก็ได้ใช่ไหม สมาธิไม่ต้อง สมาธิมันมีอยู่โดยดั้งเดิม ของมันมีอยู่แล้ว พุทโธก็ไม่ต้อง สิ่งใดก็ไม่ต้อง

มันเหลวไหล มันเป็นไปได้อย่างไร

ถ้ามันปฏิบัติขึ้นไป ธรรมนอกระบบไง เวลาปฏิบัติไป คนนั้นนั่งขึ้นมาก็บรรลุธรรม คนนั้นนั่งไปก็บรรลุธรรม บรรลุธรรม หยิบจับสิ่งใดขึ้นมาเป็นธรรม หยิบจับขึ้นมาด้วยอารมณ์ สัญญาอารมณ์ของตน หยิบจับขึ้นมาด้วยทัศนคติ คนที่มีวาสนามากมันก็บรรยายเป็นคุ้งเป็นแควละเอียดรอบคอบ ไอ้คนที่มักง่าย ไอ้คนที่ไม่มีวาสนา ก็หลับตาตื่นมาก็บรรลุธรรม ไม่มีเหตุไม่มีผล

ธรรมนอกระบบ นอกระบบคือเหยียบหัวพระพุทธเจ้าแล้วแสดงธรรมไง ไม่มีเหตุไม่มีผล ไม่มีสัจจะ ไม่มีความจริง

ถ้ามีสัจจะมีความจริงนะ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา ทำสมาธิๆ จิตถ้ามันไม่สงบ ล้มลุกคลุกคลานขนาดไหนก็รู้ แล้วเวลาขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันเป็นอย่างไร

©2026 sa-ngob.com

หลวงตาพระมหาบัวท่านบอก ไอ้สมาธิๆ มาหลอกเราไม่ได้นะ ติดสมาธิ ๕ ปีนี่แข็งปึ๊กเลย

สมบูรณ์แบบขนาดนั้น จนเข้าใจว่าสิ้นกิเลส ติดสมาธิอยู่ ๕ ปี สิ่งนี้ไอ้เรื่องสมาธิๆ มาหลอกกันไม่ได้นะ เพราะคิดว่าสมาธิมันเป็นนิพพานไง นี่เวลามันติดไง

ฉะนั้น สิ่งที่ทำความสงบใจเข้ามา ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปสมาธิเป็นอย่างไร แล้วเวลามันส่งออก ส่งออกอย่างไร

เวลามันส่งออก เห็นไหม ตั้งแต่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสานัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ สัญญาเวทยิตนิโรธ สมาบัติ ๘

สมาบัติที่ไปรู้ไปเห็น มันเรื่องฌาน อจินไตย ๔ เรื่องฌานๆ อจินไตย ๔ คำว่า “อจินไตย” มีอะไรคาดหมาย

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษามา อุทกดาบส อาฬารดาบสหมดแล้ว ได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ อุทกดาบส อาฬารดาบสบอก “เจ้าชายสิทธัตถะมีความรู้เหมือนเรา เป็นศาสดาได้”

เจ้าชายสิทธัตถะไม่สนใจเลย

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ไง แล้วตัวสมาธิ ตัวสมาบัตินั่นน่ะ ที่มันรู้มันเห็นขึ้นมาเป็นอภิญญา มันส่งออกทั้งนั้น แล้วส่งออก ส่งออกโดยกิเลส เพราะอะไร

เพราะมันประพฤติปฏิบัติ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ ฌานสมาบัติแก้กิเลสไม่ได้ ถ้ามันแก้กิเลสไม่ได้ สิ่งที่มันรู้มันเห็นมันส่งออกไปรู้ ส่งออกไปรู้ด้วยอะไร ก็ด้วยปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ฌานของใคร กำลังของใคร แล้วกำลังมากน้อยขนาดไหน ไอ้พวกพระโพธิสัตว์ๆ น่ะ พระโพธิสัตว์เป็นอย่างนั้นทั้งนั้น

สิ่งที่เป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์คือผู้ที่ปรารถนาดี เหมือนกับอุบาสก อุบาสก อุบาสิกา อุบาสก อุบาสิกามีศีล ๘ นะ อุบาสก อุบาสิกาเป็นผู้ปฏิบัติธรรมนะ

ไอ้นี่ก็เหมือนกัน เวลาฌานสมาบัติมันส่งออก ออกไปรับรู้อะไร ไอ้อย่างนั้นมันเป็นจริงเป็นจังไหม ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงปฏิเสธ แล้วกลับมา ศีล สมาธิ ปัญญา

©2026 sa-ngob.com

คำว่า “สมาธิๆ” สมาธิก็อีกล่ะ ทุกลัทธิศาสนาทำสมาธิ สมาธิเป็นสากล แล้วสมาธิอะไร สมาธิอย่างไร

จิตพอมันมีความสงบระงับบ้าง เวลาคนมันทุกข์มันยากขึ้นมานะ คนมันทุกข์ยากมาก กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมาประพฤติปฏิบัติของท่าน แล้ววางข้อปฏิบตินี้ไว้เป็นเครื่องอยู่ของใจๆ เวลาผู้ปฏิบัติแล้วเคารพบูชาไง

หลวงตาพระมหาบัวท่านบอก เหยียบหัวพระพุทธเจ้าแล้วแสดงธรรม

อันนี้ก็เหมือนกัน พระกรรมฐานๆ โยนทิ้ง ขี้เกียจขี้คร้าน ขายก่อนซื้อ ไม่มีสิ่งใดก็จะขาย ไม่มีธรรมก็จะขายไง นี่ไง มันถึงว่านอกระบบไง

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติมาก่อน ท่านรู้ว่าหัวใจมันยิ่งใหญ่ขนาดไหน แต่หัวใจที่ยิ่งใหญ่นี้มันโดนครอบงำไว้ด้วยอวิชชาพญามาร แล้วพญามารนะ มันก็เป็นจริตเป็นนิสัยอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล อีลุ่ยฉุยแฉกทั้งนั้นน่ะ

ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อ มีศรัทธาความเชื่อก็ฝึกหัดปฏิบัติของเรา มีศีลมีธรรมขึ้นมา ถ้ามีศีลมีธรรมขึ้นมา ทำทานแล้วก็ต้องอยากมีศีล ถ้าอยากมีศีลแล้วก็อยากจะฝึกหัดปฏิบัติของเรา ถ้าปฏิบัติของเรา ปฏิบัติของเรา เราก็พยายามของเรา อยู่ที่วาสนาของเรา คำว่า “วาสนาๆ” คือจิตมันสงบได้ แล้วมันออกรู้ออกเห็นได้โดยธรรมชาติของมัน

“โปฐิลละใบลานเปล่ามาแล้วหรือ โปฐิลละใบลานเปล่า”

จำวินัย จำธรรมะได้ครบหมดเลย มันเปล่าประโยชน์ เวลาไปศึกษากับสำนักธรรมกถึกสำนักครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติไง ร่างกายนี้เปรียบเหมือนจอมปลวก

แล้วถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนา เราทำสมาธิไม่เป็น ร่างกายนี้เหมือนจอมปลวกไหม

เราศึกษาธรรมะ ปากเปียกปากแฉะ เวลาพูดธรรมะ ขายก่อนซื้อนั่นน่ะ โอ้โฮ! รู้แจ้ง สว่างไสว

นั่นน่ะมันจะออกนอกระบบ

ถ้าในระบบ ศีล สมาธิ ปัญญา ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

ศีล สมาธิ

©2026 sa-ngob.com

เรามีศีลมีธรรม ศีลคือความปกติของใจ

สมาธิๆ ฝึกหัดทำสมาธิ ฝึกหัดความตั้งมั่นของจิต ถ้าจิตมันสงบตั้งมั่นแล้วจิตตภาวนา ยกจิตนี้ให้น้อมไปสู่กาย เวทนา จิต ธรรม การประพฤติปฏิบัติในพระพุทธศาสนา การประพฤติปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔

ในภาคปริยัติ การศึกษาค้นคว้า เขาก็ท่องบทมา แนวทางสติปัฏฐาน ๔ แนวทางสติปัฏฐาน ๔ แล้วอุปาทาน จินตนาการ ความรู้สึกของคนมันเป็นไปได้หลากหลายนัก แนวทางสติปัฏฐาน ๔ เขาคิดเขาจินตนาการได้รอบคอบหมด แต่ว่างเปล่า

แต่ถ้ากรรมฐานๆ ภาคปฏิบัติ ภาคปริยัติ ภาคปฏิบัติ พอภาคปฏิบัติ เราก็พยายามฝึกหัดปฏิบัติกันอยู่นี่ไง แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ปุถุชนคนหนา เวลาปุถุชนคนหนาจะฝึกหัดปฏิบัติ จะทำความสงบของใจเกือบเป็นเกือบตาย เกือบเป็นเกือบตายเพราะอะไร

ถ้าปล่อยปละละเลย มีบุญมีกุศล นั่งสบายๆ มันก็สบายเนาะ แต่เวลาเอาจริงเอาจัง ถ้ามันสบายอย่างนี้แล้ว ถ้าเราทำสมาธิมันต้องได้สมาธิแน่ๆ เลย อธิษฐานเลยว่าทำสมาธิ

ล้มเหลวเลย เพราะอะไร

เจ้าวัฏจักร กิเลสในใจของคนมันพลิกมันแพลง เราคิดว่าเราอยากทำ เราคิดว่าเรามีวาสนา เราคิดว่าเราจะทำของเรา แต่กิเลสมันจะเชื่อหรือ กิเลสในใจของคนน่ะ แล้วกิเลสในแต่ละดวงใจมันก็แตกต่างหลากหลายกันไป แตกต่างหลากหลายกันไปเพราะการกระทำ คนสร้างเวรสร้างกรรมมาแต่ภพใดชาติใดมากมายมหาศาล

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบุพเพนิวาสานุสติญาณ ตั้งแต่ยังไม่เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะเป็นเทพบุตร จากเทพบุตรก็ย้อนอดีตชาติไป พระเวสสันดรๆ สิ่งที่ย้อนอดีตชาติไปร้อยแปดพันเก้า สิ่งที่ย้อนอดีตไปๆ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเหมือนกัน ซ้ำรอยกันทั้งนั้น

ฉะนั้น สิ่งที่สร้างเวรสร้างกรรมมาแตกต่างหลายหลาย คนที่สร้างบุญกุศล พาหิยะฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนเดียวเป็นพระอรหันต์

เวลาผู้ที่ปฏิบัติล้มลุกคลุกคลานไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้อุบายวิธีการไปร้อยแปดพันเก้า ร้อยแปดพันเก้าให้ตรงกับจริต ตรงกับนิสัย ตรงกับเวลาของเขา เพราะเวลาผู้ที่ปฏิบัติมา เวลากิเลสมันพลิกมันแพลงขึ้นมา มันไม่ฟังใครหรอก

©2026 sa-ngob.com

เวลาที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมๆ ประชาชนมากมาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณ เล็งญาณว่าผู้ที่มีอำนาจวาสนา คำว่า “มีวาสนา” มันฟังเทศน์เข้าใจ มันฟังเทศน์เพราะเขามีอำนาจวาสนาของเขา มันสะเทือนหัวใจของเขา

แต่คนที่ไม่มีวาสนา เฮ้ย! เอ็งพูดเรื่องอะไร ฉันไม่สนใจ ไม่สนใจ

สนใจหรือไม่สนใจคือวาสนาของเขา ฉะนั้น เวลาจะมาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมันก็อยู่ที่วาสนาของบุคคลคนนั้น ถ้าวาสนาของบุคคลคนนั้น ถ้าเขาทำความสงบของใจเขาได้ด้วยอำนาจวาสนาของเขา นั้นทำแล้วมันเจริญแล้วเสื่อม ถ้าเจริญแล้วเสื่อม แล้วชำนาญในวสีล่ะ

ชำนาญในวสี มันมีเหตุของมัน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุๆ

ฉะนั้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติของเขา เขาจะมีคุณธรรมในหัวใจของเขา คำว่า “คุณธรรมในหัวใจของเขา” เขาจะรักษาของเขา ถ้ารักษาของเขาขึ้นมา เขาพยายามทำให้มันสงบเข้ามา ถ้าสงบเข้ามาแล้ว กิเลสมันก็พลิกมันก็แพลง มันก็ส่งออกทั้งนั้นน่ะ เพราะจิตสงบแล้วมันจะรู้นั่นรู้นี่ เพราะจิตมันมีกำลังของมัน

เวลาคนภาวนาๆ เวลาเริ่มต้นภาวนามันหงุดหงิด ทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จทั้งนั้น แล้วเวลาปฏิบัติไป เริ่มภาวนาไปๆ เสียงกระทบไม่ได้ มันทำให้เกิดอารมณ์รุนแรงทั้งนั้นเลย แล้วคนภาวนาก็งง เมื่อก่อนผมก็เป็นคนดีๆ นะ อะไรนี่ผมก็เป็นที่จิตใจเป็นปัญญาชน ไม่ถือสาอะไรทั้งสิ้น แต่พอมาปฏิบัติ ใครทำอะไรกระทบมันรุนแรงไปหมดเลย

เห็นไหม ชวนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจมันดีขึ้น คำว่า “ดีขึ้นๆ” มันคล่องแคล่วขึ้น อะไรกระทบมันมีผลกระทบรุนแรงมาก แล้วถ้ามีผลกระทบรุนแรง แล้วมีสติปัญญาเท่าทันมันหรือไม่ ถ้ามีสติเท่าทันนะ มึงบ้าๆ มันควบคุมตัวเองไง

แต่เวลาที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เริ่มต้นก็ปฏิบัติล้มลุกคลุกคลาน พอปฏิบัติขึ้นมาได้แล้วอะไรกระเทือนขึ้นมาก็ไม่ได้ ฉุนเฉียวเขาไปหมดล่ะ

ทุกคนจะสงสัย ก็เริ่มต้นไง แล้วถ้ามันสงบขึ้นมาบ้าง มันจะออกรู้ของมันไง ออกรู้นี้คือธรรมชาติ ตา หู จมูก ลิ้น กาย มันก็รับรู้เสียง กลิ่น รส แล้วแต่สถานะของตา หู ลิ้น สัมผัส มันแตกต่างกัน

จิต จิตเวลามันมีกำลังของมัน มันก็มีกำลังขึ้น มันมีความรู้ของมันขึ้น ฉะนั้น พอไปรู้ไปเห็นอะไรนะ ธรรมนอกระบบ มันออกรู้ออกเห็น มันไปของมันแล้ว

©2026 sa-ngob.com

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ มันยังไม่เป็นประโยชน์ อำนาจวาสนาของแต่ละบุคคลมันก็เป็นอำนาจวาสนาวันยังค่ำ แต่เวลาจะประพฤติปฏิบัติ เขารั้งไว้ อย่าให้ออกนอกลู่นอกทาง ให้มันอยู่ในระบบ

ธรรมในระบบนะ ศีล สมาธิ ปัญญา ทุกข์ เหตุให้เกิด ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม จิตมันสงบแล้วให้มันรู้มันเห็นของมันตามข้อเท็จจริงของมัน แล้วตามข้อเท็จจริงของมัน แล้วประพฤติปฏิบัติมากน้อยขนาดไหน มันอยู่ที่วาสนาของคน

เวลาพิจารณากายๆ เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ส่วนใหญ่พิจารณากายๆ

โดยธรรมชาติของคน คนเราชั้นกลางก็ทำคุณงามความดีของเรามาเหมือนกัน เราก็ผิดพลาดมาในชีวิตนี้เหมือนกัน แล้วแต่อดีตชาติมา เราก็รับรู้อะไรสิ่งใดไม่ได้ ถ้ารับรู้สิ่งใดไม่ได้นะ มาตัดกันด้วยธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ปฏิบัติธรรมให้เป็นปัจจุบันๆ ไง

ปัจจุบันนี้เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนาขึ้นมา เราจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา นั้นยอดคนแล้ว แล้วปฏิบัติแล้ว ถ้ามันมีกำลัง มีสัจจะมีความจริงขึ้นมา เราปฏิบัติธรรมในระบบธรรมะ ในระบบแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในตามความเป็นจริงของเรา

แล้วถ้าไม่มีอำนาจวาสนาขึ้นมา ถ้ามันทำของมันไม่ได้ เวลามันพลิกมันแพลง กิเลสที่มันพลิกมันแพลง ไม่หนี ไม่มี ไม่จ่าย ดื้อด้านอยู่อย่างนั้นน่ะ

แต่ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ นิโรธ มันจะเข้าสู่ระบบธรรม ระบบนี้คือระบบธรรมะ ระบบธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ใดจะปฏิบัติธรรมอย่างใด จะศึกษาค้นคว้ามากน้อยขนาดไหน ไม่พ้นจากกรอบอริยสัจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในกึ่งพุทธกาลนี้ ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เห็นไหม

ธรรมในระบบยังล้มลุกคลุกคลานขนาดนี้ แล้วเวลากิเลสมันพลิกมันแพลง ออกนอกระบบแล้ว นี่ไง เวลากู้นอกระบบ คนจะทำธุรกิจส่วนใหญ่ หุ้นกู้ ถ้ากู้ขึ้นมาแล้ว ถ้าประกอบธุรกิจในบริษัทใดก็แล้วแต่ ถ้ามันประสบความสำเร็จ มันมีสิ่งใดได้ เขาก็ซื้อหุ้นคืนทุนหุ้นกู้ได้ ถ้ากู้ธนาคาร เขาประสบความสำเร็จ เขาก็คืนทุนธนาคารได้ เขายังมีกำไรของเขา เห็นไหม

เพราะธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันไม่ใช่ของใคร

©2026 sa-ngob.com

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพาน “อานนท์ เราเอาแต่ของเราไปเท่านั้นนะ เราไม่ได้เอาของใครไปเลย”

เวลาเราจะปฏิบัติก็เหมือนกัน ปัจจุบันให้เป็นปัจจุบันธรรม ปัจจุบันก็ของเรานี่ไง ของเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา สติ เราก็ฝึกหัดสติอยู่นี่ เวลาฝึกหัดมีสติสัมปชัญญะ มันจะเท่าทันอารมณ์ความรู้สึกของตน แล้วถ้ามันเกิดพุทโธๆ เพราะอะไร

เพราะเราจะไม่ปล่อยให้กิเลสมันหลอกลวงโดยความรู้สึกนึกคิดอย่างนั้นอีกแล้ว เรามีศรัทธามีความเชื่อ มีความมั่นคงในพระพุทธศาสนา เรากำหนดพุทโธๆ ของเรา มันมีนวกรรม มันมีการกระทำ

ถ้ามีนวกรรม มีการกระทำ จิตที่มีการกระทำ พุทโธๆ จนพุทโธไม่ได้ อัปปนาสมาธิ

พุทโธๆๆ แล้วจิตมันสงบเข้ามา ขณิกสมาธิ

พุทโธๆ สงบแล้วมันออกรู้เห็น ไม่ให้มันออกนอกระบบ

ถ้าออกนอกระบบไป ออกนอกระบบไป ไปหยิบไปจับอะไรขึ้นมา “เป็นธรรมๆๆ” เวลากู้นอกระบบ เวลามันทวงหนี้โหด มันร้ายกาจนะ แล้วมันเศร้าใจ เวลาสังคมนะ

แต่เวลากิเลสในใจเรามันทวงหนี้โหดน่ะ เวลาผู้ที่ปฏิบัติโดยไม่มีวาสนา เวลามันสติแตก เสียสติไปเลย เพราะอะไร เพราะมันนอกระบบไง ธรรมนอกระบบทำให้เสียสติไป ให้เป็นบ้าเป็นใบ้

แล้วเวลาคนปฏิบัติ “ปฏิบัติไม่ได้ ไม่มีครูบาอาจารย์ เดี๋ยวเป็นบ้าๆ นะ”

ถ้าเป็นบ้าๆ เวลามีครูบาอาจารย์เหมือนกัน เวลาท่านพูดถึงประวัติของท่านไง เวลาปฏิบัติๆ ต้องมีครูบาอาจารย์คอยดูแล เวลาไม่มีครูบาอาจารย์ มันอยากปฏิบัติไง อยากปฏิบัติก็คอยรักษาเอา พยายามให้มันอยู่ในระบบ ไม่ออกนอกระบบ รักษาไว้ๆ เหนี่ยวไว้รั้งไว

เหนี่ยวไว้รั้งไว้ คืออะไร

มันมีสติเหนี่ยวไว้รั้งไว้ แต่เวลาคนไม่มีวาสนา ไอ้ที่เหนี่ยวไว้รั้งไว้ไปไหน มันไม่มีเหนี่ยวไม่มีรั้งเลย มันอยู่นอกระบบไง แล้วอยู่นอกระบบ มันทำลายตัวมันเองไง แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่มีธรรมและไม่มีวินัย ไม่มีศีลมีธรรมเลย ไม่มีวิหารธรรมเลย แล้วอยู่นอกระบบ นี่ไง ออดอ้อน ออเซาะ ฉอเลาะร้อยแปดพันเก้า อย่างนั้นหรือการปฏิบัติธรรม

©2026 sa-ngob.com

การปฏิบัติธรรมๆ มันต้องซื่อสัตย์สุจริตสิ แล้วถ้ามันซื่อสัตย์สุจริต ถ้ามีวาสนา มีสัจจะมีความจริงไง

เวลาครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านประพฤติปฏิบัติมา เพราะท่านมีสัจจะ ท่านมีขันติธรรม มันทุกข์มันยากขนาดไหน จิ๊บๆ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อ

เวลาประพฤติปฏิบัติได้ ประพฤติปฏิบัติได้เพราะอะไร

เพราะกิเลสนี้มันเจ็บแสบ มันเหยียบย่ำ มันทำลาย มันทำทุกข์ทำยาก แล้วเวลาระลึกแล้วมันสะท้อนใจไง ฉะนั้น เวลาทำ มันทำเพื่อจะละกิเลส มันมีสติมีปัญญา มีกำลัง มีศรัทธา มีความมั่นคง แต่ถ้ามันไม่มีกิเลส จะไปสู้กับใคร

นี่ไง ถ้าในระบบนะ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ มันมีเหตุ มันมีที่มาที่ไป แล้วการปฏิบัติ เวลาขณะจิต เวลานิโรธ มันดับ มันดับด้วยอะไร มันดับด้วยวิธีการดับทุกข์ ด้วยมรรค ๘ ถ้ามันเป็นจริงเป็นจัง

ถ้ามันทำของมันได้วงรอบหนึ่ง คือจิตสงบแล้วถ้ามันใช้สติปัญญาวงรอบหนึ่ง มันเห็นผลไง โอ้! ถ้าจิตสงบมีความสุขอย่างนี้ ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญาไม่เป็น มันก็อยู่ในสมาธินั้น แล้วสมาธิเจริญแล้วเสื่อมแน่นอน สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา แน่นอน เพราะตัวมันเองก็เป็นอนัตตา แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะเห็นอนัตตาโดยเห็นในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เพราะกาย เวทนา จิต ธรรมเป็นอนัตตา

แต่นี่มันไม่ใช่ มันนอกระบบ พอนอกระบบเพราะมันรักษาไม่เป็นไง ทำสมาธิแล้ว แล้วไปไหนต่อ

ทำสมาธิแล้ว เวลาขุดคุ้ยค้นคว้าหากิเลสนี่สำคัญ ขุดคุ้ยค้นคว้า ถ้ามันเป็นจริง นี่พูดถึงธรรมในระบบนะ

ถ้าธรรมนอกระบบ มันไม่ใช่ขุดคุ้ยค้นคว้าหากิเลส มันให้กิเลสกระทืบเลย ให้กิเลสขี่คอ เพราะอะไร เพราะมันไม่มีวุฒิภาวะ มันไม่มีอำนาจวาสนา แล้วมีอำนาจวาสนาแล้วฉกฉวย เพราะอะไร เพราะก็ได้ยินได้ฟังมา

มีพระมากมายที่บวชมาแล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติกับครูบาอาจารย์ที่เป็นกรรมฐาน แล้วสึกหาลาเพศไปก็ไปสร้างที่ปฏิบัติ มันจะออกนอกระบบเพราะอะไร เพราะถ้าเป็นพระมันมีกฎหมาย มันมีวินัย แต่ถ้าออกนอกระบบไปแล้วไง ถ้าเป็นกฎหมาย มันก็เป็นการฉ้อโกงประชาชน หลอกลวง

©2026 sa-ngob.com

ประชาชน นั่นกฎหมายทางโลก ฉะนั้น ออกจากนอกระบบไปแล้วมันทำได้ตามสะดวกสบายของมันไง นั่นพูดถึงว่าเวลาเขาสึกหาลาเพศไป

แต่ถ้าไม่สึกหาลาเพศไปนะ เวลาถ้าทำไม่เป็น มันออกนอกระบบ มันทำของมันเอง มันหยิบจับของมันขึ้นมาโดยกิเลสตัณหาความอยาก กิเลสสอนธรรมะ กิเลสพลิกแพลงให้กิเลสเป็นที่น่าเชื่อถือ

มันอยู่ที่วุฒิภาวะ คนที่มีวาสนาเขาไม่เชื่อ เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องกาลามสูตร ห้ามเชื่อนี่ไง เพราะถ้าปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สิ่งนี้เป็นสัจจธรรม ธรรมะเข้ากับธรรมไง เข้ากันโดยธาตุ ลูกศิษย์พระสารีบุตรปัญญาวิมุตติทั้งนั้น ลูกศิษย์ของพระโมคคัลลานะเจโตวิมุตติทั้งนั้น มีฤทธิ์มีเดชลูกศิษย์เทวทัตลามกทั้งนั้น ทำไมมันชอบ มันชอบมันไปไง มันเข้ากันโดยธาตุไง ความชอบของกิเลสไง

สิ่งที่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมามันอยู่ที่วาสนา ถ้ามีวาสนาไม่เชื่อๆ ฟัง ประชาธิปไตย ฟังเหตุฟังผล ฟังหลายๆ ฝ่าย แล้วมาวิเคราะห์วิจัย เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยันเรื่องกาลามสูตร ห้ามเชื่อ แล้วพอมาห้ามเชื่อแล้ว เรามีศรัทธาความเชื่อพระพุทธศาสนา เราจะเอาข้อเท็จจริง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย รัตนตรัยเป็นแก้วสารพัดนึก

ถ้าทางโลกมันก็เป็นความสุขความสงบในครอบครัว ในครัวเรือน ถ้าเป็นสังคม สังคมมีเมตตาธรรมค้ำจุนโลก ถ้าเป็นนักปฏิบัติ เพราะอะไร

เพราะสิ่งที่ว่าเมตตาธรรมค้ำจุนโลก สิ่งที่สังคมช่วยเหลือเจือจานกันก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะพระพุทธศาสนาสอนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์ มันก็เป็นความปรารถนาของผู้ที่มีอำนาจวาสนา แต่ผู้ที่ไม่มีอำนาจวาสนาไม่กล้า โอ้โฮ! จะเอานิพพานเชียวหรือ นิพพานมันสูงส่ง

ใช่ สูงส่งมาก สุดยอดในพระพุทธศาสนา แต่ในเมื่อมันเป็นสัจจะเป็นความจริง มีข้อเท็จจริงอยู่ในพระพุทธศาสนา เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติ สดๆ ร้อนๆ สดๆ ร้อนๆ ไง

“อานนท์ ถ้าผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

สมควรแก่ธรรมๆ ก็สมควรแก่ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน เห็นไหม ปุถุชนคนหนา เวลาปุถุชนคนหนาขึ้นมาจะทำความสงบของใจแสนยาก

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดไง การปฏิบัติยากอยู่สองคราว คราวเริ่มต้นนี่

©2026 sa-ngob.com

คราวเริ่มต้นเกิดจากสมมุติ เกิดจากสมมุติบัญญัติ แล้วก็ต้องเริ่มต้นจากจิตของเรานี่แหละ เพราะอะไร เพราะจิตตภาวนา จิตไม่กำหนด อานาปานสติอยู่ที่ไหน ก็ลมหายใจตั้งแต่วันเกิด จนสิ้นลมหายใจก็ตายไป ลมหายใจมีอยู่ตลอด แต่จิตไม่กำหนด ไม่เป็นอานาปานสติ

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมา มีอำนาจวาสนาขึ้นมา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเรา แล้วเวลาจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเราทำอย่างไร

ก็เริ่มต้นกำหนดที่ลม แต่ถ้าไม่มีศรัทธาความเชื่อ มันก็ลมหายใจเหมือนกัน แต่มันไม่ได้กำหนดไง มันก็มีของมันอยู่อย่างนั้นน่ะ

แต่เวลามีวาสนาขึ้นมา เรามีสติแล้ว กำหนดลม พอกำหนดขึ้นมา โอ้โฮ! มันยุ่งแล้ว ไอ้นู่นก็ไม่ได้ ไอ้นี่ก็ไม่ได้ แล้วฝึกหัดของเรา เวลามันกลมกลืนขึ้นมา อานาปานสติ ลมใสแจ๋ว เวลาลมเข้าลึกเข้าตื้นรู้หมด เวลามันสงบระงับขึ้นมา อื้อหืม! มันมหัศจรรย์

จิตเวลาสงบ เวลามันเข้าสู่อัปปนาคลายออกมาแล้วนะ มันเวิ้งว้างอยู่ ๓ วัน ๔ วันน่ะ เวิ้งว้างคือมันปล่อยวางไง มันเป็นอิสระของมันไง แต่ภาวนาไม่เป็นหรอก ปล่อยวางก็คือปล่อยวาง สัมมาสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แล้วสัมมาสมาธิเพียวๆ ไง มันต้องมีงานชอบ งานในขุดคุ้ยค้นคว้าแสวงหา

งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ความชอบธรรมมันยกระดับขึ้น วุฒิภาวะแต่ละชั้นแต่ละตอน ปุถุชน กัลยาณชน โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล บุคคล ๔ คู่ ครูบาอาจารย์นี่ชัดๆ พูดมาเถอะ อ้าปากรู้เลย เอ็งอยู่ตรงไหน ถ้าเป็นจริง นี่ธรรมในระบบนะ

แต่ถ้ามันเป็นนอกระบบ มันโหดร้าย แล้วเวลาโหดร้ายนะ ในทางโลก เวลาทวงหนี้โหด ไปฆ่าไปแกงเขา หลอกลวงเขาไปถึงกับสิ้นชีวิต

แต่ในทางประพฤติปฏิบัติไง เราประพฤติปฏิบัติ เราจะมีมรรคมีผลของเรา ออกนอกระบบก็ออกนอกลู่นอกทาง ออกนอกลู่นอกทางแล้วมันยังยิ่งใหญ่นะ มันหันกลับมาบอกเลย ไอ้พวกที่ปฏิบัติอัตตกิลมถานุโยค ปฏิบัติแล้วล้มลุกคลุกคลาน ไอ้ของฉันจะเป็นพญาอินทรีย์ บินปร๋อๆ เลยล่ะ

©2026 sa-ngob.com

ไอ้นั่นมันพญาอินทรีย์ มันก็เป็นนก ประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันเป็นอริยภูมิ ภูมิของจิต จิตมีภูมิ ถ้าจิตมีภูมินะ มันฟังออก มันฟังแล้วเข้าใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณไง ใครมีวาสนาไปเอาคนนั้นก่อน เพราะมีวาสนาแล้วถ้าไม่เอาคนนั้นนะ เวลาสิ้นอายุไขไปแล้วน่าเสียดาย

เขามาเกิดเป็นมนุษย์ไง ถ้าปัจจุบันธรรมนี้ไง ปัจจุบันในความเป็นมนุษย์นี้ไง แล้วเกิดมาแล้วจะเอาอะไร เอาโลกก็ได้โลก เอายศถาบรรดาศักดิ์ได้ยศถาบรรดาศักดิ์ เอาอริยภูมิ เอาภูมิในใจของตนก็ต้องฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา

แล้วถ้ามันมีภูมิๆ ถ้ามันมีภูมิขึ้นมา มันมี สิ่งที่ สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา เวลามันมีภูมิขึ้นมา มันเป็นอกุปปธรรม มันจะเป็นอนัตตาตรงไหน

ฉะนั้น เวลา

๑. บุคคลผู้ไม่มีภูมิไง

เวลาศึกษาธรรมะเป็นภาคปริยัติไง สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา มันต้องเป็นอนัตตาๆ

แต่ถ้าคนเขามีภูมิ ใช่ มันเป็นอนัตตาเพราะจิตเป็นสัมมาสมาธิ เจริญแล้วเสื่อม ก็เป็นอนัตตา เวลาจิตสงบระงับแล้วชำนาญในวสี แล้วออกฝึกหัดใช้ปัญญ เวลาออกฝึกหัดใช้ปัญญาขึ้นมามันจะมารักษาความเป็นสมาธิได้คงที่ เพราะอะไร เพราะมันมีเหตุสมควรที่จะเป็นสมาธิไง

เวลามันไปขุดคุ้ยค้นคว้า มันไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เพราะมันเห็นกิเลส เวลามันเห็นกิเลสขึ้นมาแล้วมันใช้สติใช้ปัญญา สติปัญญาที่มันหมุนไปเป็นภาวนามยปัญญา จักรเคลื่อนแล้ว มันรู้มันเห็นของมันทั้งนั้นน่ะ

เวลาจักรมันเคลื่อน เคลื่อนไปอย่างไร

เพราะมันเคลื่อนไป เพราะไปเห็นกาย มันเห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันถึงเคลื่อนของมันไป เวลาเคลื่อนของมันไป มันเกิดภาวนามยปัญญา มันแยกมันแยะของมัน เวลาแยกแยะของมัน มันพิจารณาของมัน มันปล่อยวางๆ เป็นตทังคปหาน

ไอ้ที่ว่ามันจะล้มเหลว ก็ล้มเหลวจากในระบบ มันจะออกนอกระบบไง

©2026 sa-ngob.com

ถ้ามันไม่ล้มเหลว มันสมดุลพอดีของมัน มันพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ตทังคปหาน ปล่อยแล้วปล่อยเล่า ปล่อยขนาดไหน ปล่อยแล้วถ้ายังไม่ถึงที่สุด เพราะมันยังไม่มีขณะไง เราก็พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลาถ้ามันสมดุลพอดีของมัน สมดุลพอดีนะ เทวเม ภิกฺขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

เวลาทางสายกลางในพระพุทธศาสนา วิธีการดับด้วยมรรค ๘ มรรค ๘ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าขึ้นมา มันปล่อยวางชั่วคราวๆ ขึ้นมา เวลามันสมดุลพอดีของมัน มันสมุจเฉท ขาด ขณะ ยืนยัน เวลามันขาด สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส สังโยชน์ขาดดั่งแขนขาด พระพุทธเจ้ายืนยันว่าดั่งแขนขาด มันเป็นอนัตตาไง นี่แหละตัวอนัตตาโดยสมบูรณ์แบบ

สมบูรณ์แบบเพราะอะไร

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ มีการกระทำฝ่ายสมมุติ ฝ่ายกิเลส ฝ่ายโลก

นิโรธคือดับ ดับด้วยมรรค ๘ ด้วยสมดุล ด้วยความพอดีของมัน มันเป็นไตรลักษณ์โดยสมบูรณ์แบบ เวลามันขาด อกุปปธรรม เวลามันขาด เวลาเป็นอนัตตา มันรู้มันเห็นของมันไง

แล้วภูมิของจิตไง สิ่งที่เหลือวิหารธรรม

“อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ”

รู้ตามข้อเท็จจริง สัจจะความจริงที่เกิดขึ้นในใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ อกุปปธรรม วิหารธรรม

มันเป็นอนัตตาหรือเป็นอัตตา

ไร้สาระ ถ้าเป็นนะ

แต่ที่มันโต้แย้งกันเพราะฝ่ายที่ไม่เป็น ฝ่ายที่ไม่มี พวกนอกระบบเข้าสู่ระบบไม่ได้ เพราะไม่น่าเชื่อถือ ไม่มีเครดิต ไม่มีผู้ค้ำประกัน ทำให้ตนเองเข้าระบบไม่ได้

เข้าระบบ เข้าระบบนะ กิเลส แก่นของกิเลส เข้าระบบแล้วบุคคล ๔ คู่ ในระบบนั้นต้องมีการกระทำ ต้องมีสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ทำแล้วทำเล่า

เหมือนหุ้นกู้ เราออกหุ้นกู้ เอาเงินเขามาเป็นแสนๆ ล้าน แล้วเอ็งทำอะไร ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายเหลวแหลก มันถึงที่สุดแล้ว ไม่มี ไม่หนี ไม่จ่าย

©2026 sa-ngob.com

กิเลส เพราะมันทำไม่ได้ มันปฏิบัติขึ้นมาไม่เป็น ไม่มี ไม่หนี แล้วไม่จ่าย เพราะไม่มีขณะ แล้วสพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ยืนยันปากเปียกปากแฉะ เพราะเป็นธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ใช่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดฝ่ายเหตุ ฝ่ายการกระทำ แต่ผล ถ้าสมุจเฉทปหานนิโรธ ดับทุกข์ มันรู้เอง ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เขารู้ชัดๆ ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกในหัวใจดวงนั้น เขาจะไปเถียงกับใคร เขาไม่เถียง แต่มันก็ไปอยู่ฝ่ายอกุปปธรรม

ฝ่ายมีธรรมเขาไม่แสดง ไม่เอาทองไปแลกกับพิมเสน เขาไม่ทำ เพราะมันเป็นธรรมปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกในหัวใจ จะควักออกมาให้คนอื่นรู้คนอื่นเห็นไม่ได้ แต่ธมฺมสากจฺฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมำ ชัดๆ เพราะมันเป็นจริงในหัวใจของตนไง

ใจของตนที่มันได้ล้มลุกคลุกคลาน มันได้ผ่านวิกฤติสิ่งใดมา มันรู้มันเห็นของมันทั้งนั้น แล้วเวลาที่ล้มลุกคลุกคลาน เวลากิเลสมันชักนำออกไป ออกไปนอกระบบ ให้เขาขูดให้เขารีด ให้กิเลสมันกระทืบย่ำยี มันเจ็บช้ำน้ำใจมาทั้งนั้นน่ะ แล้วมันเจ็บช้ำน้ำใจขึ้นมาแล้ว มันเจ็บช้ำน้ำใจแล้วมันจะไปบอกใครก็ไม่ได้ไง มันก็ฝังอยู่ที่ใจของตนไง

แล้วถ้าใจของตน ถ้ามีวาสนาขึ้นมาก็ประพฤติปฏิบัติตามเป็นจริงของเราขึ้นมาไง มันจะชักนำหัวใจของเราเข้าสู่ระบบไง

ถ้าเข้าสู่ระบบ ระบบอะไร

ระบบอริยสัจ ระบบธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระบบสัจจะความจริงขึ้นมาไง เพราะกิเลสมันกลัว มันกลัวในระบบนี้ กลัวศีล กลัวสมาธิ กลัวปัญญา แล้วถ้าทำจริงทำจังขึ้นมา กิเลสมันก็ต่อต้าน กิเลสมันก็พลิกแพลงของมันไง มันก็ต้องมีการต่อสู่กองทัพกิเลส กองทัพธรรมเกิดขึ้นตรงนู้น

แต่ถ้ามันนอกระบบ มันไม่มีกองทัพกิเลส กองทัพธรรม มันมีแต่กองพาล มันมีแต่ความเหลวไหลเลวร้าย มันพูดของมันเป็นคุ้งเป็นแคว มันเป็นอวกาศ มันเป็นความเวิ้งว้าง

นอกระบบ เดี๋ยวมันจะพาไปจนไกลสูญสิ้น

แต่ถ้าในระบบ กองทัพกิเลส กองทัพธรรมเกิดขึ้น ถ้ากองทัพธรรมเกิดขึ้น มันเห็นกิเลส มันวิปัสสนา มันใช้สติปัญญา เวลาเสื่อม เวลามันเจริญ กิเลสมันก็พลิกมันก็แพลง ชั่วคราวๆ แต่กองทัพธรรมก็เข้มแข็งขึ้น มีสติปัญญามากขึ้น ประหัตประหารมากขึ้น สมุจเฉทปหาน เข้าสู่ระบบ

©2026 sa-ngob.com

อกุปปธรรมในธรรมจักรสมบูรณ์แบบ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมบูรณ์แบบ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์สมบูรณ์แบบ

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม หัวใจดวงนั้นมีภูมิ มีอริยสัจ มีสัจจะความจริง มีคุณธรรม มีวิหารธรรม มีวิมุตติสุขอยู่ในหัวใจนั้นสมบูรณ์แบบ เอวัง

©2026 sa-ngob.com